

Model A

GHID DE REDACTARE A LUCRĂRII DE LICENȚĂ/DISERTAȚIE DE MASTER*

Cuprinsul Ghidului:

1. INFORMAȚII PRIVIND ALEGEREA TEMEI
2. CERINȚE GENERALE OBLIGATORII
3. CERINȚE SPECIFICE MAXIMALE
4. GRILA DE EVALUARE A CALITĂȚII ARTICOLELOR ȘTIINȚIFICE
5. REGULI PRIVIND CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ SPECIFICATE DE CODUL DEONTOLOGIC AL PROFESIEI DE PSIHOLOG

Scopul acestui material este de a furniza studenților un ghid general de redactare a lucrării, care să îndeplinească standardele fundamentale ale unei cercetări științifice, care poate fi acceptată pentru susținerea orală. Ghidul, așa cum rezultă din cuprins, se structurează pe câteva capitole importante.

1. INFORMAȚII PRIVIND ALEGEREA TEMEI

Examenul de licență și de disertație de master constă și în susținerea unei lucrări. Alegerea temei lucrării se face împreună cu cadrul didactic coordonator, pornind de la domeniile/temele propuse de către acesta sau de către student. După alegerea temei, studentul va completa cererea tipizată, prin care solicită aprobarea pentru întocmirea temei de cercetare aleasă/propusă. Cererea trebuie avizată de către profesorul coordonator și se depune la secretariatul facultății cel târziu la data de 15 decembrie a anului universitar în curs.

Studentul are obligația să prezinte cadrului didactic coordonator lucrarea finalizată cu cel puțin 2 săptămâni înainte de înscrierea la examenul de licență sau de disertație de master.

Cadrul didactic este consultat - în cadrul orelor de consultații - asupra metodologiei cercetării și expunerii în scris a acesteia în cadrul lucrării; studentul, ca autor al lucrării, este singurul care scrie lucrarea respectivă și răspunde astfel de “*academic writing*”.

Tema lucrării se înscrie obligatoriu în cercetarea psihologică.

Lucrarea va avea, în format A4, minimum 60-70 de pagini și maximum 90-100 de pagini, scrise conform instrucțiunilor de mai jos.

Acest Ghid este actualizat periodic, ultima versiune este disponibilă on-line în cadrul bibliotecii electronice de pe site-ul Facultății de Psihologie, www.ueb.ro/psihologie.

Informații suplimentare privind Metodologia de cercetare științifică sunt disponibile pe biblioteca electronică din cadrul site-ului Facultății de Psihologie, în cadrul Notelor de curs la disciplina Metodologia Cercetării, realizate de Dr. Ovidiu Brazdău.

* Ghidul este realizat de Dr. Ovidiu Brazdău. Capitolele 2-4 sunt adaptate după Ghidul realizat de un colectiv de autori de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca, în conformitate cu standardele academice de calitate. Capitolul 5 prezintă normele de cercetare științifică și valorificarea rezultatelor descrise în capitolul XIV din Codul deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică din România.

2. CERINȚE GENERALE OBLIGATORII

Lucrarea reprezintă o componentă esențială a evaluării activității studentului. Aceasta testează abilitățile de a concepe și a realiza o cercetare independentă, precum și a de a redacta cercetarea conform regulilor comunității științifice.

O lucrare care are un nivel satisfăcător, trebuie să demonstreze familiaritatea studentului cu literatura relevantă pentru tema abordată, să fie corectă din punct de vedere metodologic, al analizei datelor și al argumentării, să aibă o structură logică, să fie redactată coerent, în stilul limbajului științific. Aspectul de formă trebuie să fie, de asemenea, în concordanță cu standardele academice.

Cerințele generale sunt obligatorii, iar neîndeplinirea lor duce la eliminarea din examenul de susținere a lucrării.

Întreaga responsabilitate a realizării lucrării îi revine studentului. Acesta are datoria să își redacteze lucrarea în conformitate cu cerințele prezentate mai jos. Nerespectarea acestor norme atrage după sine penalizări în notare.

I. Formatul lucrării

- Lucrarea trebuie să cuprindă următoarele părți:
 1. Pagină de titlu
 2. Rezumat/Argument (1/2 pagină), în română și engleză, pe pagini diferite
 3. Cuprins
 4. Conținutul tezei
 5. Bibliografie
 6. Anexe

- Lucrarea va fi redactată pe computer în format A4, la un rând și jumătate distanță, alinierea textului în format „Justify” cu rânduri egale, caracterele în „Times New Roman”, mărimea literelor de 12 puncte. Scoaterea în evidență a unor idei se va face prin scrierea lor cu caractere italice; titlurile și subtitlurile se scriu cu caractere bold; normele de tehnoredactare a unor asemenea lucrări nu admit sublinierile cu linie. Textul va fi scris cu diacritice (ș, ț...) și va fi atent corectat. Se va scrie doar pe fața colii de hârtie, iar marginile acestora vor fi setate la 3 cm în partea stângă și la 2 cm în dreapta, sus și jos. Lucrarea poate fi legată cu spirală sau coperti pânzate. Paginile vor fi numerotate cu litere arabe, în partea de jos și centrală a fiecărei pagini. Fiecare capitol va fi început pe o nouă pagină, dar nu și subcapitolele și subpunctele. Capitolele vor fi numerotate cu numere arabe (1, 2, 3 etc.), la fel și subcapitolele (1.1, 1.2, 1.3 etc.) și subpunctele (1.1.1, 1.1.2, sau 1.2.1, 1.2.2 etc.). Titlul capitolelor, subcapitolelor și subpunctelor vor fi scrise în bold.
 1. Pagina de titlu va conține următoarele informații:
 - numele universității, al facultății și al departamentului;
 - titlul lucrării;
 - nivelul de susținere a lucrării (de licență/de disertație de master);
 - numele candidatului;
 - anul realizării;
 - promoția
 - numele și titlul coordonatorului (vor fi menționate pe pagina interioară de titlu) doar cu acordul acestuia; nu este obligatorie menționarea numelui coordonatorului pe copertă; nu se acceptă pentru a fi susținute lucrările care nu au un coordonator științific agreat.
 2. **Rezumatul/Argumentul** va include prezentarea pe scurt a următoarelor informații (2-5 propoziții pentru fiecare aspect, maxim ½ pagină în total):

- Tema lucrării pe scurt;
- Scopul-Obiectivele cercetării;
- Metodologia de cercetare utilizată (numărul și caracteristicile relevante ale participanților, designul cercetării, instrumentele/materialele utilizate, procedura de culegere a datelor);
- Rezultatele obținute;
- Concluzii.

Rezumatul/Argumentul se realizează în română și engleză, pe pagini separate!

3. **Cuprinsul** va conține numele capitolelor, subcapitolelor și subpunctelor, respectiv bibliografia și anexele, cu indicarea paginajului corespunzător din text.
4. **Bibliografia** va fi redactată conform standardelor APA (American Psychological Association), ca în exemplele oferite la punctul IV, respectând cerințele descrise la același punct.
5. **Anexele** pot conține scalele/probele utilizate, ilustrații suplimentare, prelucrări preliminare (dacă este cazul), alte materiale relevante pentru studiul întreprins.

II. Conținutul lucrării

Lucrarea trebuie să aibă o organizare logică în capitole, care să prezinte următoarele aspecte:

Capitolele lucrării:

1. Introducere
2. Cadrul teoretic al problemei studiate
3. Obiectivele și ipoteza/ipotezele cercetării
4. Metodologia cercetării
5. Rezultatele cercetării și interpretarea acestora
6. Concluziile și implicațiile cercetării în practica psihologică

1. Capitolul 1 îl reprezintă **introducerea** care va fi redactată în aproximativ 3 pagini astfel încât să devină un argument puternic al cercetării realizate. Se va prezenta sintetic situația cercetărilor relaționate cu subiectul ales, motivația alegerii temei, indicând domeniile care nu au fost explorate sau care solicită investigații suplimentare și reconsiderări.

2. Capitolul 2 delimitează **cadrul teoretic al problemei studiate** și nu trebuie să depășească 50% din numărul de pagini al lucrării.

Această parte a lucrării realizează o evaluare critică a literaturii de specialitate relevantă pentru tema cercetată. Se vor prezenta principalele teorii/modele explicative, indicând dezvoltarea și progresul adus de cercetările recente, precum și posibilele lacune sau limite.

Trecerea în revistă a literaturii va fi realizată după un criteriu explicit menționat, care poate fi cronologic, tematic sau de altă natură. Prin conținutul ei, **baza teoretică trebuie să se centreze pe fundamentarea ulterioară a ipotezelor avansate**. Această parte a lucrării trebuie să demonstreze capacitatea candidatului de a selecta cele mai relevante surse bibliografice, de a le citi și analiza critic, de a-și formula propriul punct de vedere asupra subiectului studiat.

Instructiuni pe scurt - Fundamentare teoretică

- Conține o analiză comprehensivă a literaturii științifice dedicate temei de cercetare propuse (ATENȚIE: se vor prezenta/cita lucrările relevante pentru tema tratată, nu și cele tangențiale legate de temă sau cele foarte generale; atunci când este prezentată o lucrare relevantă, nu se insistă pe

detalii ci mai degrabă pe rezultate relevante, probleme metodologice relevante și concluzii majore ale respectivelor lucrări);

- Se prezintă o problemă, o discrepanță între ceea ce știm (starea prezentă) și ceea ce vrem să știm (starea-scop);
- Se argumentează relevanța problemei pentru comunitatea științifică;
- Se menționează alte sinteze teoretice sau metaanalize în domeniu, acolo unde acestea există;
- Se demonstrează continuitatea logică între cercetările anterioare și cercetarea proprie;
- **ATENȚIE:** nu ascundeți aspectele controversate din domeniu ci prezentați-le onest;
- Se explică modul în care abordarea proprie rezolvă problema anterior prezentată.

3. Capitolul 3, care prezintă **obiectivele și ipotezele cercetării proprii**, va conține următoarele aspecte:

1. formularea coerentă a obiectivelor generale și specifice ale cercetării;
2. formularea explicită a ipotezelor cercetării (dacă este cazul).

Instrucțiuni pe scurt – Obiectivele și ipotezele cercetării

- Obiectivele corespund stării finale definite în cadrul problemei;
- Trebuie să fie clar precizate pentru a se putea verifica gradul în care au fost atinse în cadrul cercetării;
- Ipotezele trebuie formulate în termenii conceptelor nu a modului lor de măsurare (Ex. Inteligența, nu scorul la testul Raven!);
- Ipotezele trebuie formulate astfel încât să poată fi testate prin confruntarea lor cu datele culese.

4. Capitolul 4, referitor la **metodologia cercetării**, conține următoarele paragrafe:

- Subiecții – principalele date demografice;
- Instrumentul/instrumentele de investigare – descriere;
- Designul experimental (în cazul unor experimente de laborator acesta va fi foarte amplu tratat) / procedura de lucru.

Instrucțiuni pe scurt – Metodologia cercetării

Secțiunea aceasta v-a fi împărțită în următoarele subsecțiuni:

Participanții

- Se precizează clar criteriile de includere și excludere a participanților în cercetare;
- Se raportează procedura de selecție a participanților, de distribuire în grupurile definite (dacă e cazul), precum și de respectare a principiilor etice (consimțământ informat și păstrarea confidențialității);
- Dacă se pierd participanți pe parcursul cercetării, se precizează numărul acestora și cauzele retragerii din cercetare;
- Se descrie eșantionul sub aspectul caracteristicilor lui esențiale;
- **ATENȚIE:** Atunci când se lucrează cu animale, se raportează genul, specia, nr. de identificare, vârsta, greutatea, condiții fiziologice, modalitatea de tratare/manevrare etc.

Instrumente/materiale

- Se descriu clar și precis instrumentele/materialele utilizate pentru a măsura diverse variabile;
- Acestea trebuie să poată fi ușor identificate și evaluate sub aspectul validității și fidelității lor (se prezintă: numele scalei, autori, nr. de itemi, dimensiunile scalelor - dacă sunt multidimensionale, cum se calculează scorurile totale și parțiale, ce reprezintă un scor mare respectiv un scor mic, consistența internă a scalelor și subscalelor, corelația test-retest, etc).

- **ATENȚIE:** Echipamentele standard de laborator nu trebuie descrise în detaliu (ex. tip de computer, cronometre, monitoare).

Designul cercetării

- Variabilele studiate trebuie grupate într-o structură logică;
- Se prezintă rolul fiecărei variabile (independente, dependente, mediatore, moderatoare);
- Trebuie să fie adecvat atingerii obiectivelor și testării ipotezelor.

Procedura

- Sumarizează fiecare pas parcurs în desfășurarea cercetării;
- Include: instrucțiunile date participanților, manipulările experimentale, modul de randomizare, de control experimental al unor variabile etc.;
- Dacă instrumentele s-au administrat în altă limbă, se precizează modul de asigurare a echivalenței formelor.

Analiza datelor

- Metodele de analiză a datelor ce vor fi utilizate

5. Capitolul 5 prezintă rezultatele cercetării și discutarea/interpretarea acestora și conține următoarele subcapitole:

- 5.1. prezentarea și analiza datelor;
- 5.2. interpretarea rezultatelor.

Rezultatele trebuie să decurgă clar din designul și metodele de cercetare utilizate. Tabelele și figurile care redau rezultatele cercetării vor fi incluse în această parte a lucrării.

Fiecărui rezultat numeric și semnificației sale statistice i se atribuie o semnificație și interpretare psihologică. Sunt de dorit și explicații alternative și contextuale, precum și implicațiile rezultatului discutat. Interpretarea datelor proprii va fi făcută și prin raportare la datele din literatura de specialitate, indicându-se similarități și diferențe.

Instructiuni pe scurt – Rezultatele cercetării

ATENȚIE: se prezintă toate rezultatele, chiar și cele care nu confirmă ipotezele cercetării.

Tabele și figuri. Ca principiu, acestea ilustrează limpede, dar și economic rezultatele cercetării. Ele trebuie însă întotdeauna însoțite de o trimitere în text, cititorul trebuie orientat spre valori sau aspecte specifice din tabele respectiv figuri. Tabelele și figurile se includ în conținutul lucrării

Prezentarea statistică. Se raportează elemente de statistică descriptivă, dar și inferențială.

ATENȚIE: Atunci când se raportează teste de statistică inferențială precum t, F, r etc. (testarea semnificației statistice) trebuie întotdeauna precizată valoarea testului, direcția acestuia, gradele de libertate și probabilitatea acelei valori în condițiile ipotezei de nul (p).

ATENȚIE: se recomandă ca semnificația statistică a rezultatelor să fie dublată și de semnificația practică (mărima efectului) și chiar de semnificația clinică (acolo unde este cazul).

6. Capitolul 6 se centrează pe concluzii și implicații. Acesta trebuie redactat în relație logică cu obiectivele cercetării, într-o formulare limpede, neechivocă. Concluziile vor reflecta răspunsuri sau soluții la întrebările cercetării. Acest capitol va începe cu prezentarea succintă a motivației cercetării.

În următoarele paragrafe se vor redacta concluziile referitoare la rezultatele obținute, evitând detalii și argumentări suplimentare. Este de dorit ca în concluzii să se indice contribuția adusă în domeniu, de cercetarea realizată, precum și implicațiile sale practice. Limitele și constrângerile cercetării vor fi amintite tot în acest capitol sau unul separat. Pot fi identificate și sugerate direcții viitoare de cercetare.

Instructiuni pe scurt – Concluzii și implicații

- Interpretarea psihologică a rezultatelor analizelor;
- Evidențierea similarităților și disimilarităților cu rezultatele unor studii anterioare;
- Consecințele teoretice și aplicative ale rezultatelor obținute;
- Limitele cercetării și posibile explicații alternative ale rezultatelor.

III. Stilul și limbajul de redactare

Lucrarea trebuie redactată într-un limbaj academic impersonal, caracteristic lucrărilor de cercetare. Nu sunt admise greșelile gramaticale de redactare (acord, punctuație, lexic etc.). Ideile prezentate trebuie să decurgă logic și coerent din cele anterioare. Relația dintre idei trebuie să fie clară. Întreaga lucrare trebuie să fie coerentă.

Caracteristici ale stilului redactării:

- *Acurat* (să reflecte corect conținutul lucrării; să nu conțină informații care nu se regăsesc în lucrare; dacă lucrarea extinde sau replică un alt studiu, acest lucru trebuie să apară încă din rezumat cu precizarea autorilor inițiali și a anului apariției lucrării; **ATENȚIE:** o bună modalitate de verificare a acurateții rezumatului e confruntarea cu titlurile, subtitlurile din corpul textului lucrării);
- *De sine-stătător* (să poată fi înțeles fără a mai căuta informații în conținutul lucrării; ex. toate abrevierile să fie definite);
- *Concis și specific* (fiecare propoziție trebuie să fie maximal informativă și cât mai scurtă posibil; să nu fie o repetare a titlului; să includă doar cele mai importante concepte din lucrare);
- *Non-evaluativ* (să fie o descriere a lucrării și nu o evaluare a acesteia; să nu completeze sau să comenteze textul lucrării);
- *Coerent și ușor de citit* (să fie scris într-un stil clar și alert; să fie utilizate mai degrabă verbe decât substantivele echivalente: ex. “am manipulat” în loc de “a avut loc o manipulare”; să se folosească mai degrabă diateza activă a verbelor decât cea pasivă: “am măsurat” în loc de “a fost măsurat”; se recomandă timpul prezent pentru prezentarea rezultatelor și concluziilor și timpul trecut pentru descrierea manipulării variabilelor, aplicării testelor etc.).

IV. Citarea bibliografică

Toate sursele bibliografice, primare sau secundare, publicate sau nepublicate, sunt proprietatea intelectuală a autorilor sau instituției care au produs acele materiale. Prin urmare, autorul lucrării trebuie să citeze în mod corect toate sursele incluse în lucrare, inclusiv figuri, tabele, ilustrații, diagrame. Se citează nu doar preluarea unor fraze de la alți autori, dar și parafrazarea și sumarizarea ideilor exprimate de aceștia. *Eludarea acestor norme etice poartă numele de plagiat.*

Toate sursele bibliografice incluse în lucrare trebuie să se regăsească în lista bibliografică finală, după cum toți autorii incluși în lista bibliografică trebuie să fie inserați în textul lucrării. Preluarea identică a unei fraze sau paragraf va fi citată prin indicarea inclusiv a paginii din sursa utilizată, dar și prin ghilimele și forma italică a literelor. Se va utiliza un singur stil de citare bibliografică, cel al APA. Doar în cazul în care sunt mai mulți de trei autori, în text se va scrie numele primilor trei, iar ceilalți autori se vor insera sub eticheta *et al.* sau *ș.a.*. În lista bibliografică se vor scrie numele tuturor autorilor sursei citate. Atunci când sursa citată este indirectă, adică preluată de la un alt autor, se va scrie numele și inițiala prenumelui autorului și anul publicației, cu indicarea în paranteză a autorului și anului apariției sursei indirecte din care s-a citat.

Numele revistei sau a cărții din care a fost preluată ideea se va scrie cu litere italice. Pentru sursele preluate de pe internet, vor fi notate adresele de pagină web. În bibliografia finală, acestea trebuie să se regăsească în finalul listei. Pentru ilustrare, vezi exemplele de mai jos.

Exemple:

- Landy, F.J., & Conte, J.F. (2004). *Work in the 21st century.: an introduction to industrial and organizational psychology*. NY: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Springer, T., Lohr, N. E., Buchtel, H. A., & Silk, K. R. (1995). A preliminary report of short-term cognitive-behavioral group therapy for inpatients with personality disorders. *Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 5, 57-71.
- Stephens, J. H., & Parks, S. L. (1981). Behavior therapy of personality disorders. In J. R. Lion (ed.), *Personality Disorders: Diagnosis and Management*, 2nd edn. Baltimore, MD: Williams & Wilkins.
- <<http://www.goalproject.org/sources.html>>
- <<http://www.telehealth.org.html>>

Notificare: Fraudarea rezultatelor și plagiatul se penalizează prin descalificarea candidatului din examen.

3. CERINȚE SPECIFICE MAXIMALE

Lucrarea poate conține unul sau mai multe din următoarele tipuri de cercetare:

- I. Cercetare experimentală și cvasiexperimentală
- II. Cercetare observațională, studiu corelațional, anchetă psihosocială
- III. Studiu de metaanaliză
- IV. Cercetare calitativă
- V. Cercetare aplicativă
- VI. Studiu teoretic

I. Cercetare experimentală și cvasiexperimentală

1. Adecvarea cercetării

- lucrarea să abordeze probleme care sunt accesibile prin cercetare experimentală sau cvasiexperimentală;
- nivelul de analiză să fie adecvat obiectivului cercetării;
- modelul experimental utilizat să țină seama de exigențele fenomenului/evenimentului abordat și de obiectivele cercetării;
- să utilizeze sarcini experimentale adecvate temei abordate și modelului experimental utilizat;
- să utilizeze eșantioane adecvate, care să permită generalizarea datelor;
- ipoteza de cercetare să fie falsificabilă; ipoteza să fie dedusă logic din teoria verificată;
- operaționalizarea variabilei dependente să fie adecvată pentru a pune în evidență efectul manipulării experimentale; să țină seama de eventualele erori care pot afecta validitatea ecologică.

2. Control experimental

- grupele de control și experimentale să fie selectate conform designului experimental;
- să utilizeze o procedură de eșantionare randomizată sau să evidențieze că eșantioanele comparate sunt similare.

3. Validitatea manipulării

- manipularea constructului sau intervenția să fie corect operaționalizată și să fie în concordanță cu ipoteza dedusă din modelul teoretic;
- să evite erorile de manipulare experimentală;
- să evite confuzia dintre efectele datorate variabilei investigate și efectele generate de alte variabile externe;
- efectul manipulării sau al intervenției să fie suficient de puternic pentru a produce efecte măsurabile; dacă este necesar să includă verificări ale efectului manipulării;
- modalitățile variabilelor pe baza cărora efectuăm inferențele să fie plauzibile în ceea ce privește populația și modelul experimental.

4. Controlul erorilor

- să identifice și să reducă (dacă e posibil) erorile de cercetare care afectează **validitatea internă** (ex. instrumentul utilizat, maturizarea grupului, selecție, regresie, variabile confundate, moarte experimentală etc.);
- să identifice și să reducă (dacă e posibil) erorile care afectează **validitatea concluziilor statistice** (de ex. analiză de itemi, fidelitatea demersului experimental, variabile irelevante aleatoare prezente în situația experimentală, eterogenitatea subiecților etc.);
- să identifice și să reducă (dacă e posibil) erorile care afectează **validitatea de construct** (de ex. definiție insuficientă, confundarea constructului cu nivelurile constructului etc.);
- în cazul studiilor de laborator să analizeze gradul de adecvare a situației simulate într-un mediu artificial pentru dimensiunile esențiale ale procesului sau fenomenului studiat; să prezinte limitele studiului privind generalizarea la situațiile ecologice.

5. Concluzii

- la prezentarea concluziilor să ia în considerare efectul prezumptiv al altor variabile, altele decât cele manipulate;
- interpretarea rezultatelor să ia în considerare și să includă factorii contextuali și situaționali importanți.

II. Cercetare observațională, studiu corelațional, anchetă psihosocială

1. Adecvarea cercetării

- să abordeze probleme care sunt accesibile prin studii non-experimentale;
- să utilizeze un design adecvat constrângerilor temei abordate;
- în cazul studiilor corelaționale să se centreze pe variabilele critice (despre care știm că ar putea avea o influență asupra comportamentului studiat);
- în cazul studiilor corelaționale să specifice în mod clar relația dintre diferitele variabile;
- în cazul studiilor care permit studierea de relații cauzale, direcția relației cauzale să fie în concordanță cu date furnizate de literatura de specialitate relevantă și să fie evaluată cu proceduri statistice adecvate.

2. Controlul erorilor

- să controleze, pe cât posibil, erorile de cercetare;
- în cazul studiilor longitudinale să fie argumentată logic alegerea momentului măsurătorilor;
- subliniază corect argumentele validității relației cauzale;
- dacă este cazul identifică și evaluează efecte de tipul corelației parțiale, corelației multiple;
- explică, dacă e cazul, excluderea unor variabile relevante din studiu;
- dacă este cazul evaluează nonlinearitatea (prezența unei relații nonlineare între variabilele studiate).

3. Concluzii

- la prezentarea concluziilor să ia în considerare efectul variabilelor relevante;
- interpretarea rezultatelor să ia în considerare și să includă factorii contextuali și situaționali importanți.

III. Studii de metaanaliză

1. Eșantionarea adecvată a studiilor

- include toate studiile relevante accesibile (publicate și nepublicate) ale domeniului abordat;
- însumează un număr suficient de studii care să justifice o metaanaliză.

2. Procedura adecvată

- utilizează o procedură de analiză corectă;
- explică și argumentează regulile de includere sau excludere a studiilor;
- explică și argumentează modalitatea de codare a variabilelor studiate;
- prezintă o listă a studiilor examinate (sau o face accesibilă prin trimiteri la literatură);
- explică și argumentează metoda de căutare a studiilor;
- condensează măsurători sau constructe similare (validitatea de construct a variabilelor este similară);
- trece dincolo de simpla însumare a datelor, contribuția studiului să fie clară (în plan teoretic, metodologic sau practic).

IV. Cercetare calitativă

1. Adecvarea cercetării

- să abordeze probleme care sunt accesibile prin metoda calitativă;
- definește clar problemele care vor fi abordate în studiu;
- aplică corect metoda și tehnicile de analiză;
- să folosească metode calitative care sunt în concordanță cu tema abordată, scopul studiului și modelului utilizat (ex. observație, interviu etc);
- să aplice corect și să descrie clar procedeul de analiză;
- să conțină descrierea detaliilor astfel ca să permită o eventuală replicare a studiului;
- să ia în considerare avantajele și dezavantajele metodei alese și a modelului de cercetare.

2. Concluzii

- dezvoltă și definește clar categoriile conceptuale;
- face legătura între concluziile studiului, problema abordată și metodele folosite;
- specifică și explică legăturile dintre concepte sau categorii de concepte;
- în interpretare să ia în considerare factorii contextuali relevanți și alți factori explicativi.

V. Cercetare aplicativă

1. Adecvarea cercetării

- să abordeze probleme relevante în practică;
- să analizeze critic soluțiile propuse în literatura de specialitate din punct de vedere al adecvării la problema abordată;
- să ia în considerare avantajele și dezavantajele soluției propuse de cercetarea proprie;
- să folosească un demers de cercetare adecvat verificării soluției propuse;
- să utilizeze un context (ex. situație, ocupație, organizație) potrivit problemei abordate în studiu care să permită generalizarea soluției propuse;
- să operaționalizeze corect constructul abordat (în concordanță cu literatura de specialitate și teoria astfel încât să fie justificată operaționalizarea propusă);
- toate măsurătorile să fie justificate de scop, teorie și cercetările anterioare; să măsoare toate variabilele relevante pentru problema studiată;
- dacă este posibil să utilizeze instrumente accesibile, standardizate și bine documentate;
- să ofere explicații detaliate când aplică probe sau instrumente noi.

2. Concluzii

- analizează valoarea soluției propuse pentru soluționarea problemei practice abordate;
- abordează limitele și domeniul de aplicabilitate ale soluției propuse.

VI. Studiu teoretic

1. Adecvarea cercetării

- să abordeze probleme care justifică un demers teoretic (construcția unui model descriptiv, construcția unei noi teorii, analiza teoriilor sau modelelor existente);
- să însumeze o literatură largă și diversă, incluzând toate informațiile relevante ale domeniului;
- să organizeze și să explice rezultatele anterioare, inclusiv rezultatele mai puțin obișnuite sau contradictorii și să explice diferențele dintre diferite studii;
- să reformuleze problema abordată și să includă dezbateri teoretice din perspectiva unui nou cadru conceptual;
- să analizeze literatura de specialitate în mod critic (ex. metode, rezultate, contradicții) și să sugereze metode de îmbunătățire ale studiilor viitoare;
- să dezvolte ipoteze, afirmații și întrebări care pot ghida cercetarea ulterioară.

2. Concluzii

- concluziile studiului să fie rezultatul unui demers logic care să prezinte consistență internă, în concordanță cu datele empirice;
- concluziile să nu utilizeze selectiv literatura relevantă din domeniu (să includă toate teoriile, modelele, studiile relevante).

4. GRILA DE EVALUARE A CALITĂȚII LUCRĂRII ȘTIINȚIFICE ¹

Pentru autoevaluarea cercetării, folosiți Grila de evaluare prezentată mai jos.

În dreptul fiecărui indicator (___) asociat etapelor cercetării se notează punctajul obținut, pe o scală între 1 și 5 (1 – foarte slab; 2 - slab; 3 - satisfăcător; 4 - bine; 5 - foarte bine). După evaluarea fiecărei categorii faceți subtotalele și totalul pe ultimul rand.

Scorul total obținut prin însumarea acestor scoruri (sau a scorurilor parțiale ale fiecărei etape a cercetării științifice) reprezintă rigoarea demersului de cercetare științifică. Punctajul de referință de la care contribuția se consideră că are o calitate satisfăcătoare este de 80 de puncte.

INDICATOR	Punctaj (între 1 și 5)
Problema este clar definită*	
Starea inițială a problemei se bazează pe analiza comprehensivă a literaturii de specialitate*	
Starea finală a problemei este clar prezentată*	
Problema este relevantă pentru comunitatea științifică*	
Obiectivele sunt clar măsurabile*	
Obiectivele corespund cu starea finală a problemei*	
Ipotezele derivă logic din analiza teoretică	
Ipotezele sunt orientate spre soluționarea problemei	
Ipotezele sunt formulate în termeni teoretici, dar verificabili	
1. Introducere - Scor parțial:	

¹ David, D. (2006). Metodologia cercetării clinice. Fundamente. Ed. Polirom, Iași, pp. 99-113

Lotul utilizat este prezentat detaliat, prin prisma caracteristicilor relevante pentru obiective (în cazul studiilor meta-analitice, de sinteză sau a unor cercetări calitative, lotul se referă la alte studii sau înscrieri/înregistrări)*	
Există o analiză a puterii statistice (nu se aplică la studii non-empirice și meta-analitice)	
Materialele utilizate sunt clar descrise*	
Materialele utilizate au calități metrice verificate	
Designul este clar descris (de exemplu rolul fiecărei variabile - independentă, dependentă, criteriu, mediatore, moderatoare - este clar prezentat)*	
Designul este adecvat testării ipotezelor și/sau atingerii obiectivelor*	
Procedura este descrisă la un nivel de detaliere care permite reproducerea ei	
Se prezintă rațiunea și metodele utilizate pentru analiza datelor*	
2. Metoda - Scor parțial:	
Rezultatele se bazează pe analiza corectă a datelor culese prin prisma designului elaborat*	
Se face distincție între analize a priori și analize a posteriori*	
Se prezintă corect indicatorii statistici (nu se aplică la studii non-empirice)	
Se prezintă și mărimea efectului (nu se aplică la studii non-empirice)	
3. Rezultatele - Scor parțial:	
Concluziile se bazează pe o corectă interpretare psihologică a rezultatelor obținute*	
Concluziile sunt asociate cu analizele a priori	
Concluziile-ipoteză sunt asociate cu analizele a posteriori	
Se discută limitele cercetării*	
Se discută implicațiile și/sau noile dezvoltări teoretice și/sau practice ale cercetării*	
4. Concluzii și discuții - Scor parțial:	
Bibliografia este scrisă conform normelor existente în domeniu*	
Toate lucrările menționate în text se află la bibliografie	
Bibliografia nu conține mai multe lucrări decât cele menționate în text	
5. Bibliografie - Scor parțial:	
Anexele sunt suficient de detaliate pentru a permite utilizarea lor într-un studiu independent	
Toate informațiile din anexe au fost anticipate în text	
6. Anexe - Scor parțial:	
Scor total	

Indicatorii notați cu (*) constituie condițiile minime ce trebuie realizate pentru o cercetare științifică de calitate satisfăcătoare.

5. REGULI PRIVIND CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ SPECIFICATE DE CODUL DEONTOLOGIC AL PSIHOLOGULUI

Standarde internaționale

Art. XIV.1. În cercetările lor psihologii vor cauta, pe cât posibil, să promoveze cele mai noi metodologii de cercetare utilizate de comunitatea psihologică internațională, respectând atât standardele de rigoare științifică, cât și standardele etice.

Acordul de cercetare

Art. XIV.2. Atunci când psihologii au nevoie de aprobare, din partea unei instituții, pentru desfășurarea cercetărilor, aceștia vor furniza toate datele necesare pentru acordarea aprobării și vor avea în vedere ca protocolul de cercetare să corespundă aprobărilor primite.

Obținerea consimțământului

Art. XIV.3. În obținerea consimțământului informat psihologii vor aduce la cunoștința participanților scopurile cercetării, durata, procedurile utilizate, riscurile și beneficiile, inclusiv compensațiile financiare, limitele confidențialității, dreptul oricui de a se retrage din cercetare și, în general, toate datele pe care participanții le solicită și de care au nevoie pentru a-și da consimțământul. În cazul în care există posibilitatea producerii unor daune și suferință, psihologii au obligația să o minimizeze, pe cât posibil.

Utilizarea de suport audio-video

Art. XIV.4. Psihologii vor obține consimțământul informat de la toți participanții la cercetare pentru înregistrările audio și video, înaintea efectuării acestora, oferind garanții că acestea vor fi utilizate numai într-o manieră în care identificarea nu poate produce daune celor implicați .

Limitări ale informării

Art. XIV.5. Psihologii nu vor face studii și cercetări care implică proceduri de prezentare ascunsă/falsă a modelului de cercetare decât dacă alternativa de prezentare corectă nu este fezabilă științific sau aduce o alterare evidentă concluziilor cercetării. În acest caz, participanții vor fi informați de utilizarea unui astfel de model de cercetare și vor participa numai dacă își dau consimțământul, putând oricând să-și retragă datele din cercetare. Cercetarea, în acest caz, poate fi derulată numai dacă nu poate produce suferință sau daune participanților.

Excepția de la consimțământ

Art. XIV.6. Psihologii se pot dispensa, în cadrul cercetărilor, de consimțământul informat al participanților numai dacă: (a) cercetarea nu poate produce, în nici un fel, daune (observații naturale, practici educaționale sau curriculare, chestionare anonimă, cercetare de arhive) sau (b) este permisă de reglementări în vigoare.

Persoane și grupuri vulnerabile

Art. XIV.7. Psihologii vor cauta să examineze etic, independent, adecvat drepturilor omului și să ia toate măsurile de protecție pentru orice cercetare ce implică grupuri vulnerabile și/sau persoane cu incapacitate de a-și da consimțământul informat, înainte de a lua decizia de a începe.

Evitarea unor categorii de subiecți

Art. XIV.8. Psihologii nu se vor folosi de persoane cu incapacitate de a-și da consimțământul în nici un studiu sau cercetare, dacă studiul sau cercetarea avută în vedere poate fi finalizată la fel de bine cu persoane care au capacitatea deplină de a-și da consimțământul informat.

Manipularea prin creșterea compensațiilor

Art. XIV.9. Psihologii vor evita să propună și să acorde participanților la cercetare compensații financiare excesive sau alte forme de stimulente pentru participarea la cercetare și care pot favoriza obținerea consimțământului, cu atât mai mult atunci când sunt evidențe clare că există riscul producerii de suferință și daune în timpul cercetării.

Utilizarea animalelor în cercetare

Art. XIV.10. Psihologii care utilizează animale în cercetările lor, vor evita provocarea de suferință acestora, excepție făcând cercetările care nu presupun metode invazive producătoare de suferință sau leziuni.

Corectitudinea datelor

Art. XIV.11. Psihologii nu au voie să prezinte date false pentru care nu au fost făcute în realitate măsurători. Dacă vor constata erori de prezentare a datelor sau de prelucrare a acestora vor face toți pașii necesari pentru corectarea acestora, altfel vor retrage și anula cercetarea.

Plagiatul

Art. XIV.12. Psihologii nu vor prezenta date sau rezultate din alte studii sau cercetări, ca aparținându-le lor.

Abuzul de status

Art. XIV.13. Psihologii vor fi creditați atât pentru cercetările făcute, cât și pentru publicarea acestora numai în măsura în care aceștia au o contribuție majoră. Astfel psihologii vor face distincția între autorul principal al cercetării, contribuția la cercetare, contribuția minoră și statusul sau poziția pe care o deține respectivul psiholog. Astfel poziția academică, titlul academic sau poziția socială sau cea de șef de departament sau manager într-o instituție nu conferă nimănui credit pentru o poziție principală în cercetare, decât în măsura în care există o acoperire reală prin contribuția adusă la cercetare și nu prin statusul social sau academic.

Transmiterea datelor

Art. XIV.14. Atunci când există solicitări de folosire sau de verificare a datelor din partea unui alt cercetător decât cei implicați direct în cercetare, psihologii vor putea oferi datele de cercetare numai în măsura în care se păstrează confidențialitatea acestor informații de către cei cărora li se încredințează și dacă există o specificare clară a modului de utilizare a acestora.

Protejarea datelor

Art. XIV.15. Psihologii vor proteja datele de cercetare, asigurându-se că acestea sunt păstrate în condiții de securitate. Protocoalele de cercetare, datele de cercetare sistematizate sau cele deja publicate pot fi păstrate fără restricții, dar în condițiile respectării normelor etice.

Onestitate științifică

Art. XIV.16. Psihologii implicați în evaluarea, monitorizarea, realizarea și raportarea activităților de cercetare științifică vor manifesta imparțialitate și obiectivitate și vor respecta drepturile de proprietate intelectuală. Selecția proiectelor de cercetare, a rezultatelor cercetărilor realizate pentru a fi valorificate publicistic sau practic se va face doar pe criterii de relevanță științifică, excluzându-se orice considerent personal sau de natură extraprofesională.

Buna conduită în cercetarea științifică

Art. XIV.17. În activitatea de cercetare științifică psihologii vor evita ascunderea sau înlăturarea rezultatelor nedorite, confecționarea de rezultate, înlocuirea rezultatelor cu date fictive, interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor și deformarea concluziilor, plagierea rezultatelor sau a publicațiilor altor autori, neatribuirea corectă a paternității unei lucrări, nedezvăluirea conflictelor de interese, deturnarea fondurilor de cercetare, neînregistrarea și/sau nestocarea rezultatelor, lipsa de obiectivitate în evaluări, nerespectarea condițiilor de confidențialitate, precum și publicarea sau finanțarea repetată a acelorași rezultate ca elemente de noutate științifică. Datele contradictorii, diferențele de concepție experimentală sau practică, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie nu constituie abateri de la buna conduită în cercetarea științifică.